

VÝVOJ ORGANIZAČNEJ ŠTRUKTÚRY GEODÉZIE A KARTOGRAFIE NA SLOVENSKU

Ing. Jozef BRZIAK

Geodetický a kartografický ústav Bratislava

Vládnym nariadením č. 1/ 1954 Zb. bola zriadená Ústredná správa geodézie a kartografie ako ústredný orgán pre odbor Geodézia a Kartografie. Samostatný rezort Geodézie a Kartografie vznikol na základe odporúčania celoštátneho aktívu geodetickej obce v Prahe 26 - 27. 2. 1953.

V období od roku 1945 bola zememeračská služba začlenená do Ministerstva financií. Na Slovensku do Povereníctva financií, čím sa prakticky obnovila štruktúra služby z obdobia pre 2. svetovou vojnou. Na Povereníctve financií bol vytvorený samostatný odbor s dvoma oddeleniami- pozemkového katastra a nového merania. Obnovila sa taktiež činnosť katastrálnych meračských úradov a svoju činnosť tiež obnovili Inšpektoráty katastrálneho vymeriavania. Okrem týchto úradov pod Povereníctvo financií patrili ešte Triangulačná kancelária v Bratislave, Reprodukčný ústav v Martine, Fotogrametrický ústav pre Slovensko v Bratislave a Archív máp katastrálnych v Bratislave.

Po februári 1948 nastávajú podstatné zmeny v nadväznosti na prehodnotenie spoločenskej funkcie pozemkového katastra. Pôvodné poslanie - daňové podklady - ktorému pozemkový kataster slúžil sa zmenšovalo až takmer do úplného zrušenia. Obdobie budovania socialistického poľnohospodárstva a veľká investičná výstavba vyvolali rozsiahle zmeny v užívaní a vlastníctve pôdy. Rozsah týchto prác a úloh čoraz viac vyvolávali potrebu sústredenia zememeračskej služby. Roztrieštenosť zememeračskej služby vo viacerých rezortoch, práce v tomto období vykonávali nielen zememerači sústredení v rezorte Povereníctva financií, ale aj Povereníctva poľnohospodárstva, Povereníctva techniky, Povereníctva dopravy ale aj iných podnikoch a inštitúciách. Táto roztrieštenosť zapríčiňovala značnú škodu štátnej správe najmä tým, že práce neboli dostatočne koordinované, niektoré práce sa konali viackrát, vždy iným úradom, pričom koordinácia z jedného centa chýbala.

Narastajúce zememeračské úlohy spočívali v podstate na štátnej službe. Rozsah týchto prác a organizačná rozdrobenosť vyvolávali stále viac potrebu sústredenia tejto služby. Prvým krokom na tejto ceste bol zákon č. 82/ 1948 Zb. o úprave pôsobnosti vo veciach verejného vymeriavania a mapovania. Podľa tohoto zákona bola väčšia časť zememeračských zložiek sústredená do rezortu Ministerstva financií. Zo sústredenia bola vylúčená činnosť, ktorá

slúžila výlučne obrane štátu., ďalej sa toto sústredenie netýkalo úradne oprávnených civilných zememeračských inžinierov a práce spojené s verejným vymeriavaním a mapovaním v rozsahu nevyhnutnom pre odbor pôsobnosti štátnej a verejnej správy, podnikov, projekčných ústavov a pod.

Novelizáciou vykonanou zák. č. 250/ 1949 Zb. prešla pôsobnosť vo veciach verejného vymeriavania a mapovania v r. 1950 na Povereniecťo techniky a vládnym nariadením č. 159/1950 Zb. na Povereniecťo stavebného priemyslu, resp od roku 1951 na Povereniecťo stavebnictva.

Vládnym nariadením č. 13/ 1949 Zb. sa s účinnosťou od 1.2.1949 na KNV zriadili technické referáty, ktoré od Katastrálneho meračského úradu v Bratislave a od inšpektorátov prevzali vykonávanie verejného vymeriavania a mapovania, práce oceňovacie a autentifikačné, ako aj zememeračské práce pre verejné stavby. Podľa vládného nariadenia č. 276/ 1949 Zb. boli s účinnosťou od 1.1.1950 aj na ONV zriadené technické referáty, na ktoré prešla činnosť katastrálnych meračských úradov vo veci pozemkového katastra.

Vládnym nariadením č. 43/ 1950 sa pre verejné vymeriavacie a mapovacie práce celoštátneho významu a práce osobitnej povahy a dôležitosti zriaďuje pri Povereniecťve techniky oblastný orgán Slovenský zememeračský a kartografický ústav v Bratislave (SLOVZAKU). Podľa vyhlášky č. 197/ 1950 Ú. v. boli do SLOVZAKÚ zlúčené: Triangulačná kancelária v Bratislave, Reprodukčný ústav v Martine a Archív máp katastrálnych v Bratislave, ako aj agenda geodetických základov výškopisných.

V súlade s ustanoveniami zákona č. 61/ 1951 Zb. sa zrušili oprávnenia civilných zememeračov a Inžinierska komora v Bratislave. Časť pracovníkov prešla do novoutvoreného družstva GEOPLÁN, z ktorého v roku 1953 vznikol n. p. GEOMETRA a časť do projekčnej organizácie STAVOPROJEKT.

Po zvážení pripomienok ústredných orgánov a rôznych inštitúcií bolo odporúčané sústrediť tie úseky verejného vymeriavania a mapovania, ktoré slúžili viacerým rezortom. A tak ako to už bolo povedané v roku 1954 vznikol samostatný rezort pod vedením Ústrednej správy geodézie a kartografie (ÚSGK). ÚSGK svoju pôsobnosť na Slovensku vykonávala prostredníctvom Správy geodézie a kartografie na Slovensku, ktorú rjadil predseda a bol menovaný Zborom povereníkov. Správa geodézie a kartografie na Slovensku bola podriadená povereníkovi miestneho hospodárstva, a od roka 1958 povereníkovi vnútra.

Zákonom č. 82/ 1948 Zb.–zememeračský zákon- a v znení zákona č.250/ 1949 Zb. prešli na Správu geodézie a kartografie kompetencie z Povereniecťva stavebnictva vo veciach verejného vymeriavania a mapovania vymedzené katastrálnym zákonom č. 177/ 1927 Zb.

Minister miestneho hospodárstva zriadil dňom 1.1.1954 rezortné organizácie tak ako je to uvedené v prílohe. Na oblastné ústavy geodézie a kartografie prešla pôsobnosť národných výborov v odbore verejného vymeriavania a mapovania. Ich súčasťou boli okresné meračské strediská.

V roku 1960 boli oblastné ústavy geodézie a kartografie premenované na ústavy geodézie a kartografie, každý pre príslušný kraj s výkonnými zložkami v okresoch, ktorými boli strediská geodézie. Povereník miestneho hospodárstva rozčlenil dňom 1.1.1957 Geodetický, topografický a kartografický ústav v Bratislave na dva ústavy:

- Geodetický ústav Bratislave,
- Kartografický a reprodukčný ústav v Modre - Harmónii.

Pri reorganizácii štátnej správy bola v roku 1960 zrušená Správa geodézie a kartografie na Slovensku a geodetické rezortné zložky boli riadené a usmerňované priamo Ústrednou správou geodézie a kartografie v Prahe. Táto organizačná štruktúra trvala až do roku 1968 s malou zmenou v roku 1966 kedy z Geodetického ústavu v Bratislave bol zriadený Kartografický a geodetický fond v Bratislave s pobočkou v Prahe.

Organizačná výstavba rezortu geodézie a kartografie v roku 1968 dospela k ďalšej zmene. Opatrením Ústrednej správy geodézie a kartografie boli k 1.1.1968 zriadené organizácie pre technicko-výrobnú základňu z hľadiska formy hospodárenia išlo o hospodárske a príspevkové organizácie. V súvislosti s tým sa na Slovensku zriadili:

- Inžinierska geodézia, n. p. Bratislava s pracoviskami v Bratislave, Žiline a v Prešove,
- Kartografia n. p. Bratislava,
- Oblastný ústav geodézie v Bratislave, ako organizácia s celoslovenskou pôsobnosťou, pričom v okresoch boli zriadené jeho výkonné zložky - strediská geodézie,
- Kartografický a geodetický fond v Bratislave, od roku 1969 ako Geodetický ústav n. p. Bratislava.

Slovenská správa geodézie a kartografie, ktorá bola zriadená 1.1.1969 v nadväznosti na ústavným zákonom č. 143/ 1968 Zb. o československej federácii zákonom SNR č. 207/ 1968 Zb. o zriadení ministerstiev a iných štátnych orgánov v roku 1970 zriadila:

- Výskumný ústav geodézie a kartografie v Bratislave,
- Slovenskú kartografiu, n. p. Bratislava (zlúčením Kartografie, n. p. Bratislava a Odštepného závodu Kartografického nakladateľstva, n. p. Praha v Bratislave).

Zákonom č. 39/ 1973 Zb. o orgánoch geodézie a kartografie bola s účinnosťou od 1. júla 1973 Slovenská správa geodézie a kartografie premenovaná na

SLOVENSKÝ ÚRAD GEODÉZIE A KARTOGRAFIE

Na čele Slovenského úradu geodézie a kartografie (SÚGK) bol predseda, ktorého vymenovávala vláda SSR., ktorej za výkon svojej funkcie bol aj zodpovedný.

S účinnosťou od 1.1.1973 v nadväznosti na opätovné vytvorenie krajov a na uplatňovanie oblastného plánovania ako aj za účelom organizačného pripojenia orgánov a organizácií geodézie a kartografie na krajské národné výbory a na iné organizácie v kraji predseda:

- zrušil Oblastný ústav v Bratislave,
- rozčlenil Inžiniersku geodéziu, n. p. Bratislava a zriadil:

a) krajské správy geodézie a kartografie ako rozpočtové organizácie s krajskou územnou pôsobnosťou, geodézie, n. p. ako štátne hospodárske organizácie pre každý kraj.

Zákonom SNR č. 39/ 1973 Zb. bol krajským správam geodézie a kartografie od 1.6.1973 priznaný status územných orgánov geodézie a kartografie.

Prakticky v tomto zložení rezort Geodézie a kartografie pracoval do roku 1991 kedy bola vykonaná Komplexné reštrukturalizácia rezortu. V rámci rezortu boli zriadené:

- Geodetický a kartografický ústav v Bratislave ako rozpočtová organizácia,
- Výskumný ústav geodézie a kartografie v Bratislave ako príspevková organizácia,
- Katastrálny úrad v Bratislave ako rozpočtová organizácia,
- Katastrálny úrad v Banskej Bystrici ako rozpočtová organizácia,
- Katastrálny úrad v Košiciach ako rozpočtová organizácia.

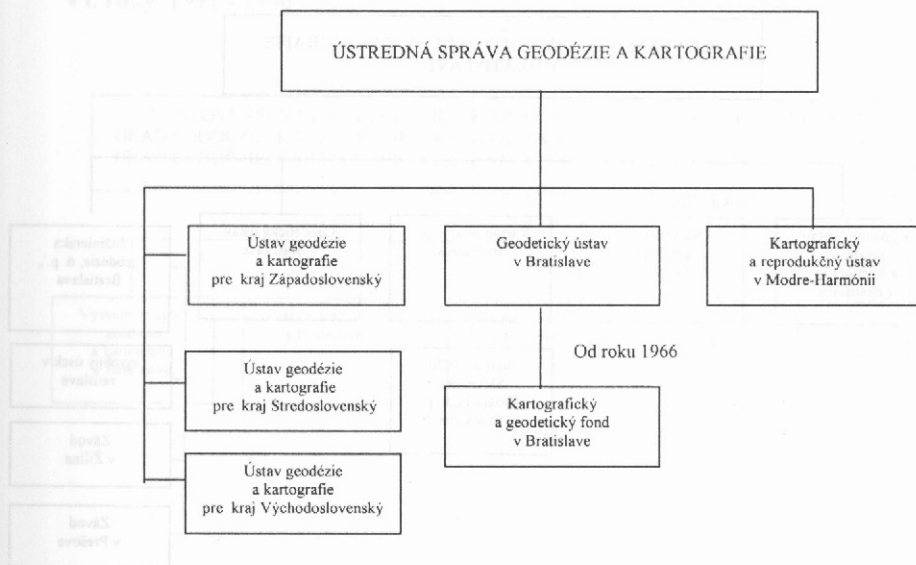
Všetky tri geodézia, v tom čase už štátne podniky sa pretransformovali pomocou prvej vlny kupónovej privatizácie na akciové spoločnosti. Slovenská kartografia š. p. sa stala akciovou spoločnosťou pomocou priameho predaja vopred určenému subjektu.

Ďalšia reorganizácia nastala kedy zákonom Národnej rady boli zriadené krajské a okresné úrady a do ktorých boli zaradené odbory katastra, ktoré sa pretransformovali z katastrálnych úradov, súčasne vznikol Katastrálny úrad v Žiline, ktorý prebral technické práce z katastrálnych úradov. Táto štruktúra rezortu je i v súčasnosti.

I. roky 1954-1960

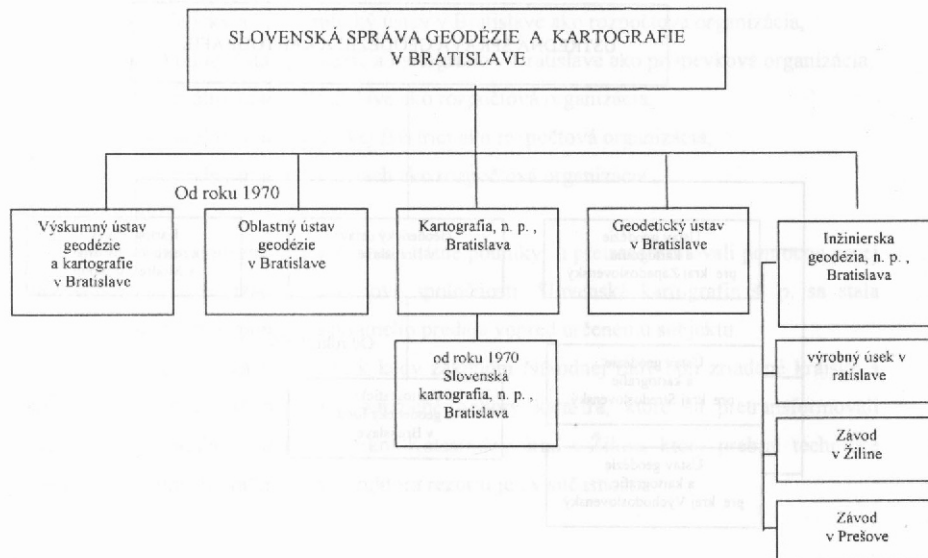
II. roky 1960-1967

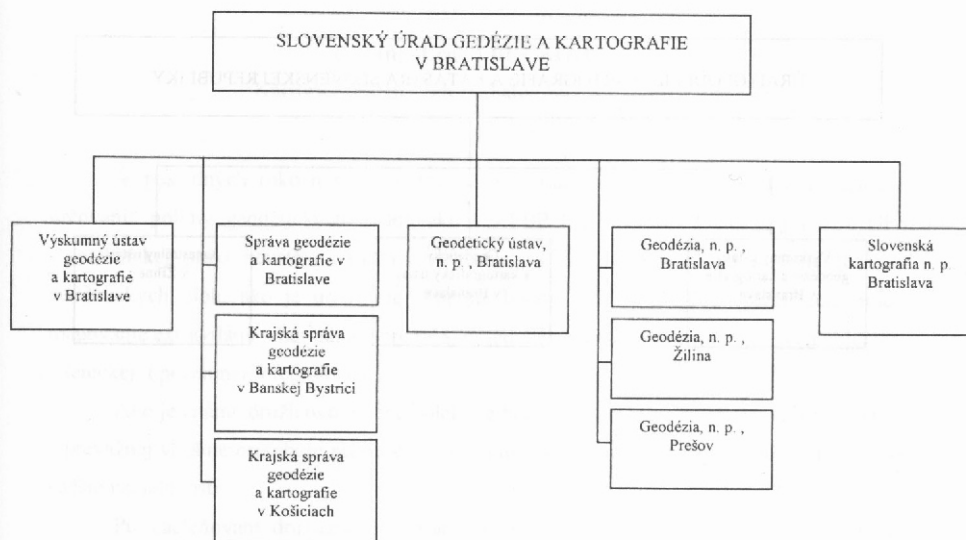
III. rok 1968

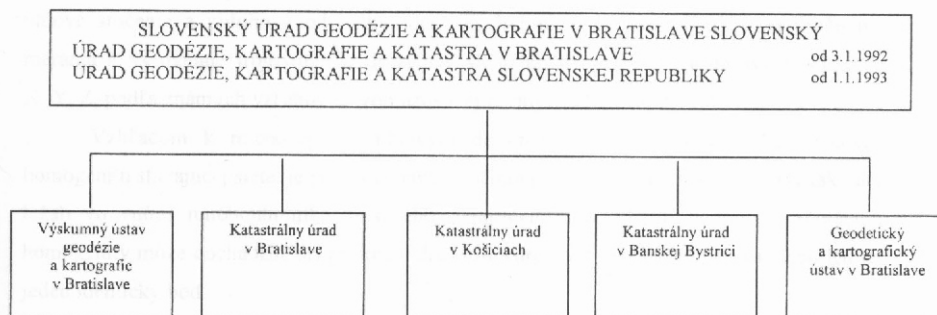
IV. roky 1969-1972

V. roky 1973 – 1991

VI. roky 1991 - 1996

VII. roky 1996-

